

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi>)

Kansainvälistyminen 2.0 – Kansainvälisen henkilöstön paikallisen kielen oppimisen tukeminen osana korkeakoulujen kielipolitiikkaa

Korkeakoulujen kielikäytänteet puhuttavat, mutta keskustelu uhkaa polarisoitua. Yhtäältä kansainvälistyminen nähdään uhkana kansalliskielille, toisaalta paikallisten kielten osaamisen korostaminen saatetaan nähdä kansainvälistymisen esteenä tai nurkkakuntaisuutena. Esittelemme tässä artikkelissa Kööpenhaminan yliopiston uudistettua kielipolitiikkaa, joka tarjoaa malleja ja käytänteitä kielten rinnakkaiseloon ja paikallisen kielen oppimiseen. Keskiössä on ajatus kansainvälistymisen toisesta aallosta, jossa katse kohdistuu siihen, miten kansainväliset osaajat saadaan parhaalla mahdollisella tavalla osallisiksi ja osaksi yliopistoelämää – ja yhteiskuntaa.

Julkaistu: 5. joulukuuta 2023 | Kirjoittaneet: Johanna Komppa, Eveliina Korpela, Lari Kotilainen, Salla Kurhila, Inkeri Lehtimaja ja Sanni Heinzmann

Korkeakoulujen kansainvälistyminen on pitkään tarkoittanut lähinnä englannin kielen yhä suurempaa roolia opetuksessa, tutkimuksessa ja korkeakoulujen arjessa. 2010-luvun alusta lähtien yliopistoissa on kuitenkin noussut esiin myös kansalliskielten roolia puolustavia ääniä (viimeisimpänä Saarikivi & Koskinen, 2023, jonka kritiikki Björnö &

Saarinen, 2023). Sinänsä erittäin tervetullut keskustelut muuttuu korkeakoulujen arjessa helposti kahden näkökulman vastakkainasetteluksi, jossa toisella puolen ovat suomen kohtalosta huolehtivat ja toisella puolen englannin kansainvälistävää vaikutusta painottavat. Vaarana on polarisaation perusongelma: ääripäät eivät tunnu vastaavan yliopistojen arkitodellisuutta, ja keskivaiheillekin sijoittuvat ehdotukset voi halutessaan tulkita palvelevan jommankumman ääripään asiaa.

Viime aikoina on kuitenkin noussut esiin myös monia aloitteita, joissa korkeakoulujen kansainvälistymisen suhde kieliin näyttäytyy ”kansainvälisten englanti – sisäänpäinkääntyneiden suomi” -jakoa monisäikeisempänä (esim. Laitinen ym., 2023). Omat tutkimuksemme osoittavat samaan suuntaan: korkeakoulujen arjen kielivalinnat ovat tilanteisia, niihin liittyy monenlaisia työnjaollisia ja uralla etenemiseen liittyviä kysymyksiä eikä niiden suhde identiteettiin ja puhujien tunteisiin ole aivan yksioikoinen (esim. Komppa ym., 2017; Lehtimaja ym., 2021; Asikainen-Kunnari ym., 2022a, 2022b).

Keskustelun pohjaksi kaivattaisiin kokonaan uudenlaista kansainvälistymisen konseptualisointia, joka ottaisi huomioon kielenkäytön monipuolisen todellisuuden korkeakouluissa. Yhden tällaisen näkökulman tarjoavat tutkijat Janus Mortensen ja Hartmut Haberland (2021, 135), jotka puhuvat kansainvälistymisen toisesta aallosta, *kansainvälistymisestä 2.0*. Siinä missä *kansainvälistymisen ensimmäinen aalto – kansainvälistyminen 1.0* – korosti englannin roolia kansainvälistymisen esteiden poistajana, kansainvälistyminen 2.0 näkee kielivalinnat moniulotteisempina: paikallisten kielten rooli englannin rinnalla tunnustetaan, ja kansainvälisen henkilökunnan ja kansainvälisten opiskelijoiden paikallisten kielten oppimista pidetään tärkeänä ja sitä pyritään tukemaan. Tavoitteena ei ole vain haalia maahan mahdollisimman paljon kansainvälisiä osaajia, vaan myös tukea heitä mahdollisimman monipuolisesti kotoutumisessa, niin että he pystyvät etenemään urallaan ja tulemaan yhteiskunnan täysivaltaisiksi jäseniksi. Muotitermein sanottuna vetovoiman rinnalla pyritään siis lisäämään myös pitovoimaa.

Avaamme tässä artikkelissa ”toisen aallon kansainvälistymistä” käyttämällä esimerkkinämme tuoretta Kööpenhaminan yliopiston kielipoliittista mallia. Pohdimme mallin sovellettavuutta ja vertaamme sitä suomalaisissa korkeakouluissa jo kehitettyihin rinnakkaiskielisyttä edistäviin käytänteisiin.

Mikä on Kööpenhaminan malli ja miten se poikkeaa totutusta?

Monet yliopistot ovat laatineet erilaisia muodollisia kielilinjauksia jo vuosien ajan (esim. Helsingin yliopisto, 2014; Jyväskylän yliopisto, 2015; Aalto-yliopisto, 2019; Oulun yliopisto, 2022). Linjauksissa kuvataan usein organisaation käyttökieliä ja annetaan ohjeita siitä, millaisia kielivalintoja olisi hyvä tehdä tai miten kielenoppimista työssä voisi tukea. Linjaukset eivät kuitenkaan toimi käytännössä, jos ne jäävät yleiselle tasolle, jos niiden toteuttamiseen ei anneta ohjeita ja resursseja, jos niillä ei ole konkreettista yhteyttä käytäntöön ja jos korkeakoulun henkilökunta ei pysty esimerkiksi ajanpuutteen vuoksi toteuttamaan linjauksia arjessaan. (Myös Solin, 2022, 298–299.)

Kööpenhaminan yliopiston kieliperiaatteet eroavat muista tuntemistamme korkeakoulujen kielilinjauksista siinä, että periaatteiden rinnalle on tuotu poikkeuksellisen konkreettinen toimeenpanosuunnitelma, jossa annetaan käytännön vinkkejä periaatteiden toteuttamiseksi arjen työssä. Toimeenpanosuunnitelma esitellään yliopiston avoimilla verkkosivuilla, jolloin se on nähtävissä niin yliopistoon rekrytoituvalle kuin koko yliopistoyhteisölle. Laaja näkyvyys yliopiston ulkoisilla sivuilla taklaa osaltaan kielilinjauksiin liittyvää tunnistettua ongelmaa, jonka mukaan osa organisaation henkilöstöstä ei edes tiedä kielilinjausten olemassaolosta (esim. Laitinen ym., 2023, 109–113).

Kööpenhaminan yliopiston kielilinjaukset koostuvat kymmenestä teemasta, joiden alle sijoittuu yhdestä neljään periaatetta (*principles*). Jokaisen periaatteen kohdalla Kööpenhaminan yliopiston kansainvälistymisen ja rinnakkaiskielisyyden opetus- ja tutkimuskeskus (Centre for Internationalisation and Parallel Language Use, CIP) vastaa seuraavaan kolmeen kysymykseen: 1) *Mitä periaate tarkoittaa?* 2) *Miten periaatetta voi toteuttaa käytännössä?* 3) *Miten CIP voi auttaa periaatteen implementoinnissa?*

Seuraavassa katkelmassa esitellään periaate 5.1, ja sen jälkeen konkreettinen suunnitelma siitä, miten CIP tarjoutuu auttamaan periaatteen toteuttamiseksi käytännössä.

Principle 5.1 The HR administration should prepare information about the cultural aspects of working at UCPH to be communicated through welcome packages, introductory courses, idea catalogues etc.

How can CIP help? CIP can facilitate workshops for departments or other units at UCPH that would like inspiration for implementing the language policy locally and facilitate what can be quite difficult conversations about internationalization.

CIP can also offer tailor-made courses in Danish or English – for individuals or groups – focused on internationalization needs associated with specific activities at the university.

(Lähde:

https://cip.ku.dk/english/implementation_of_language-policy/

(https://cip.ku.dk/english/implementation_of_language-policy/))

Kielikäytänteiden pohtiminen on siis Kööpenhaminan yliopistossa tuotu osaksi hallinnollisia rakenteita. Jokaista periaatetta avataan käytännön tasolla: miten periaatteen voi laittaa käytäntöön arjessa, kehen ottaa yhteyttä, millaisia työkaluja yliopisto voi tarjota periaatteen toteuttamiseksi (kuten käännösohjelmat, tulkkipalvelut, kielikurssit, kielitietoisuuskoulutukset) tai kenen kanssa yksikkö voisi tehdä yhteistyötä, jotta se voisi toteuttaa kieliperiaatteita käytännössä. Yliopiston henkilöstöpalveluissa on erikseen kieliasioista vastaava henkilö ja kieliperiaatteiden käytäntöön viemiseen on varattu resursseja. Tosin Kööpenhaminassakin resursseja vaivaa sama ongelma kuin tyypillisesti Suomessa: resurssit on sidottu hankkeisiin.

Kööpenhaminan yliopiston kielipolitiikan tavoitteena ei ole antaa ohjeita siitä, milloin yliopistossa olisi syytä valita tanska ja milloin englantia, vaan se ohjaa tunnistamaan yliopiston monikielisyyttä ja tarkastelemaan, miten yliopiston arjessa voitaisiin käyttää kieliä rinnakkain. Taustalla on ajatus kestävästä kansainvälisyydestä. Kansainvälisille työntekijöille ollaan alusta pitäen rehellisiä kielitilanteen suhteen: vaikka työ hoituisi käytännössä kokonaan englanniksi, myös tanska on relevantti kieli tanskalaisissa yliopistoissa ja tanskalaisessa yhteiskunnassa. Yliopistoissa työntekijän tanskan kielen osaamisella on

vaikutusta hänelle itselleen laajempina uramahdollisuuksina mutta myös koko työyhteisölle työtehtävien tasaisempaa jakautumisena esimerkiksi opetus- ja hallintovastuiden osalta.

Asteittain paikallisen kielen käyttäjäksi: esimerkkinä opettaminen

Kööpenhaminan yliopiston kielipolitiikassa tuodaan esiin, miten tärkeää yliopistossa olisi panostaa kansainvälisen työntekijän intensiiviseen tanskan kielen koulutukseen heti työn alkuvaiheessa. Alussa hankittu peruskielitaito helpottaa tanskalaisessa yliopistossa suunnistamista ja edistää kotoutumista. Lisäksi se auttaa katkaisemaan noidankehän, jossa kansainväliselle työntekijälle ei puhuta lainkaan paikallista kieltä, koska hän ei ymmärrä sitä, jolloin hänelle ei myöskään avaudu tilaisuuksia oppia kieltä. Englanninkielisen kuplan luominen johtaa siihen, että hukataan maahanmuuton alun kielenoppimiselle otollinen vaihe. Kansainväliset työntekijät ovatkin kaivanneet tanskan kielen intensiivikursseja heti työsuhteen alussa, sillä paikallisen kielen oppiminen nähdään tärkeänä.

Kun kansainvälinen työntekijä on päässyt vauhtiin paikallisen kielen oppimisessa, seuraava vaihe on pohtia, miten hän voisi alkaa käyttää paikallista kieltä myös työtehtävissä. Kööpenhaminan yliopiston kielipolitiikassa todetaan, että pysyvään työsuhteeseen palkattujen akateemisten työntekijöiden odotetaan pystyvän osallistumaan opetukseen tanskaksi tarkoituksenmukaisella panostuksella 3–6 vuoden jälkeen. Tämä saattaa kuulostaa vaativalta, mutta on olennaista ymmärtää, että opetukseen voi osallistua monella eri tavalla.

Dokumentissa annetaan esimerkkinä muun muassa se, että kansainvälinen työntekijä voi antaa palautetta englanniksi opiskelijan tanskankielisestä suorituksesta tai käyttää tanskankielisiä dioja englanninkielisen opetuksen rinnalla. Tanskan käyttämisen opetuksessa voi siis aloittaa vaiheittain, askel kerrallaan.

Dokumentissa korostetaan myös, että tähän ei tarvitse yltää ilman tukea, vaan vastuu odotuksen täyttämistä on myös yksikön johdolla ja muilla työntekijöillä. Eri yksiköitä kannustetaan yhteistyömahdollisuuksien tarjoamiseen niin, että kv-työntekijä voisi valmistautua opetukseen ja tehdä opetusmateriaaleja yhdessä tanskankielisen kollegan kanssa. Lisäksi yliopisto tarjoaa kielikursseja, joissa työntekijät voivat opiskella opettamisen täsmätanskaa, liittyen esimerkiksi siihen, miten ohjeistaa opiskelijat ryhmätyöskentelyyn tai

miten muotoilla tehtävänannot. Toisin sanoen kursseilla pohditaan, millaisia tanskankielisiä osioita luennolle voisi muotoilla englanninkielisen opetuksen rinnalle. Kielipolitiikassa mainittua odotusta kielenoppimisesta voi pitää paitsi suosituksena myös voimaantumisen työkaluna: kansainvälisellä työntekijällä on dokumenttiin vedoten oikeus vaatia tukea paikallisen kielen oppimiseen.

Toisella kielellä opettamiseen liittyy toki myös ongelmia. Kööpenhaminan yliopistossa opiskelijat ovat joskus antaneet kielteistä palautetta kakkoskielisten opettajien tanskankielisestä opetuksesta. Samat haasteet koskevat tietysti myös kaikkia niitä ei-englanninkielisiä, jotka opettavat englanniksi, mutta englannin osaaminen on keskimäärin korkeammalla tasolla, ja ihmiset ovat todennäköisesti myös tottuneempia eri tavoin puhuttuun Englantiin kuin Tanskaan tai Suomeen. Tämän haasteen selättämisessä olennaista on antaa opettajalle riittävästi tukea. Tilanteen voi myös nähdä sysäyksenä hedelmälliseen opetusmetodien pohdintaan: olisiko mahdollista järjestää opetusta enemmän yhteistyössä, jolloin eri opettajilla voisi olla erilaisia vastuita kielen kannalta. Opiskelijoille tilannetta voi perustella monikielisyyskasvatuksen keinoin. Ensinnäkin kyse on siitä, että opettajakunnan kielitaitorepertoarin laajuudesta hyötyy myös korkeakoulu: se varmistaa, että jatkossakin pystytään tarjoamaan kaikkien alojen opetusta myös paikallisella kielellä. Sen lisäksi opiskelijat oppivat tällaisella kurssilla toimimaan monikielisesti ja kommunikoidaan kakkoskielisten puhujien kanssa, mitä voi pitää tärkeänä työelämätautona.

Suomessa samassa vaiheessa

Entä mikä tilanne on Suomessa? Englannilla on vahva asema suomalaisissa korkeakouluissa, ja se nähdään tärkeäksi kansainvälisyyden kannalta (Laitinen ym., 2023, 40). Samalla voidaan kuitenkin todeta, että myös Suomessa kotimaisten kielten osaamisella korkeakoulukontekstissa on arvo eikä pelkkä Englanti riitä (mts. 101). Yhtä konkreettisia, implementointiohjeisiin asti vietyjä kielilinjauksia kuin Kööpenhaminan yliopistossa ei vielä ole suomalaisissa korkeakouluissa, mutta tarve tällaisille ohjeille on suuri. Esimerkiksi Helsingin yliopisto julkaisi syksyllä 2023 Kielitietoisen yliopistoarjen ohjeet, joiden tarkoitus on tukea yliopistoyhteisön, opiskelijoiden ja henkilökunnan, arkipäivän monikielisiä kohtaamisia ja mahdollistaa kielten oppimista kolmella kielellä toimivassa yliopistossa.

Oleellista on löytää tasapaino, jotta korkeakouluissa tehtävät kielivalinnat ja kielipolitiikka voisivat vastata niin tutkimuksen kansainvälisiin kuin opetuksen kansallisiin tarpeisiin: edelleen pidetään arvossa sitä, että esimerkiksi alemmissa korkeakoulututkinnoissa opetusta annetaan kotimaisilla kielillä (Laitinen ym., 2023, 89).

Tasapainon löytämistä tukevat rakenteelliset keinot, kuten korkeakoulujen henkilökunnalle räätälöity kotimaisten kielten opetus (Ferreira ym., 2022). Samalla tuki on myös arjen vuorovaikutustilanteissa tehtäviä pieniä valintoja, jotka antavat mahdollisuuden harjoitella kotimaisia kieliä muuallakin kuin kielikursseilla. Näitä tukikeinoja pyritään kehittämään mm. Kielibuusti-projektissa (www.kielibuusti.fi (<http://www.kielibuusti.fi/>)).

Kun toimitaan monikielisessä työyhteisössä, kielenkäytöt ja kielipolitiikat tulevat esiin joka päivä arkisissa kohtaamisissa. Kieliasiat on todettu sensitiivisiksi (Korpela & Lehtimaja, 2023), ja kielten käyttöön liittyy jännitteitä, jotka ovat olemassa, vaikka ei tehtäisi mitään. Kielten vastakkainasettelun sijaan hedelmällisempää on siis niiden limittäiskäytön käytänteiden pohtiminen. Missä yhteyksissä englanti toimii hyvin? Missä tilanteissa kotimaisten kielten osaamisesta olisi hyötyä ja miten niiden oppiminen parhaiten onnistuisi? Miten tilanteet saisi hoidettua kielellisesti mahdollisimman joustavasti ja kaikkia osapuolia tyydyttävästi?

Johanna Komppa on vanhempi yliopistonlehtori Helsingin yliopistossa

Eveliina Korpela on suomen kielen ja viestinnän lehtori Metropolia AMK:ssa

Lari Kotilainen on vanhempi yliopistonlehtori Helsingin yliopistossa

Salla Kurhila on vuorovaikutuslingvistiikan professori Helsingin yliopistossa

Inkeri Lehtimaja on yliopistonlehtori Aalto-yliopistossa ja dosentti Helsingin yliopistossa

Sanni Heinzmann on suomen kielen lehtori Aalto-yliopistossa

Kaikki kirjoittajat työskentelevät Kielibuusti-hankkeessa ja vierailivat lokakuussa 2023 Kööpenhaminan yliopistossa.

Lähteet

Asikainen-Kunnari, T., Heikkilä, K., Komppa, J. (2022a). Korkeakoulujen kansainvälisille tutkinto-opiskelijoille ja kansainväliselle henkilökunnalle tarjottava kotimaisten kielten opetuksen ja oppimisen tuki:

opintohallinnon näkökulma. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 13(2).

Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2022/korkeakoulujen-kansainvalisille-tutkinto-opiskelijoille-ja-kansainvaliselle-henkilokunnalle-tarjottava-kotimaisten-kielten-opetuksen-ja-oppimisen-tuki-opintohallinnon-nakokulma> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2022/korkeakoulujen-kansainvalisille-tutkinto-opiskelijoille-ja-kansainvaliselle-henkilokunnalle-tarjottava-kotimaisten-kielten-opetuksen-ja-oppimisen-tuki-opintohallinnon-nakokulma>)

Asikainen-Kunnari, T., Komppa, J. & Heikkilä, K. (2022b). Korkeakoulujen kansainvälisille tutkinto-opiskelijoille tarjottava kotimaisten kielten opetus ja oppimisen tuki – opettajien näkökulma. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 13(4). Saatavilla:

<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2022/korkeakoulujen-kansainvalisille-tutkinto-opiskelijoille-tarjottava-kotimaisten-kielten-opetus-ja-oppimisen-tuki-opettajien-nakokulma> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2022/korkeakoulujen-kansainvalisille-tutkinto-opiskelijoille-tarjottava-kotimaisten-kielten-opetus-ja-oppimisen-tuki-opettajien-nakokulma>)

Björnö, A. & Saarinen, T. (2023). Huolipuhetta kielestä vai kielitietoisia ratkaisuja? – Kommentti Saarikiven ja Koskisen raporttiin ”Monikielistä sivistystä vai englanninkielisiä ratkaisuja”. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 14(4). Saatavilla:

<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2023/huolipuhetta-kielesta-vai-kielitietoisia-ratkaisuja-kommentti-saarikiven-ja-koskisen-raporttiin-monikielista-sivistysta-vai-englanninkielisia-ratkaisuja> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2023/huolipuhetta-kielesta-vai-kielitietoisia-ratkaisuja-kommentti-saarikiven-ja-koskisen-raporttiin-monikielista-sivistysta-vai-englanninkielisia-ratkaisuja>)

Ferreira, L., Pollari, E. & Udd, T. (2022). Mikä sitouttaa yliopistolaisen? Kokemuksia henkilöstön suomen kielen kurssilta. Kielibuusti-blogi 11.10.2022. Saatavilla: <https://www.kielibuusti.fi/fi/kielibuusti-hanke/blogi/mika-sitouttaa-yliopistolaisen-kokemuksia-henkiloston->

[suomen-kielen-kursseilta \(https://www.kielibuusti.fi/fi/kielibuusti-hanke/blogi/mika-sitouttaa-yliopistolaisen-kokemuksia-henkiloston-suomen-kielen-kursseilta\)](https://www.kielibuusti.fi/fi/kielibuusti-hanke/blogi/mika-sitouttaa-yliopistolaisen-kokemuksia-henkiloston-suomen-kielen-kursseilta)

Helsingin yliopisto (2014). Helsingin yliopiston kieliperiaatteet. <https://helda.helsinki.fi/items/ac51dfd9-34f2-48a3-afa1-f4079a266b29> (<https://helda.helsinki.fi/items/ac51dfd9-34f2-48a3-afa1-f4079a266b29>)

Helsingin yliopisto (2023). Kielitietoisien yliopistoarjen ohjeet. Saatavilla: <https://studies.helsinki.fi/ohjeet/artikkeli/tasa-arvo-yhdenvertaisuus-ja-esteettomyys-yliopistolla> (<https://studies.helsinki.fi/ohjeet/artikkeli/tasa-arvo-yhdenvertaisuus-ja-esteettomyys-yliopistolla>)

Jyväskylän yliopisto (2015). Johtosääntö ja toimintaa ohjaavat periaatteet. Kielipolitiikka. Saatavilla: <https://www.jyu.fi/fi/meista/organisaatio-ja-johtaminen/johtosaanto-ja-periaatteet/toimintaa-ohjaavat-periaatteet> (<https://www.jyu.fi/fi/meista/organisaatio-ja-johtaminen/johtosaanto-ja-periaatteet/toimintaa-ohjaavat-periaatteet>)

Komppa, J., Lehtimaja, I. & Rautonen, J. (2017). Kansainväliset jatko-opiskelijat ja tutkijat suomen kielen käyttäjinä yliopistossa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 8(1). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2017/kansainvaliset-jatko-opiskelijat-ja-tutkijat-suomen-kielen-kayttajina-yliopistossa> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2017/kansainvaliset-jatko-opiskelijat-ja-tutkijat-suomen-kielen-kayttajina-yliopistossa>)

Korpela, E. & Lehtimaja, I. (2023). Kielenkäyttäjäprofiilit monikielisen työyhteisön tukena – tutkimuksellinen kehittämistyö kielentutkijan työkaluna. *AFinLAn vuosikirja 2023*. 166–193. Saatavilla: <https://doi.org/10.30661/afinlavk.126198> (<https://doi.org/10.30661/afinlavk.126198>)

Laitinen, M., Leppänen, S., Rautionaho, P. & Backman, S. (2023). Englanti Suomen kansalliskielten rinnalla. Kohti joustavaa monikielisyyttä. *Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:59*. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-055-4> (<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-055-4>)

Lehtimaja, I., Kotilainen, L. & Kurhila, S. (2021). Monikielisyys haasteet työyhteisössä. *Työelämän tutkimus* 3(19), 452 - 463. Saatavilla: <https://doi.org/10.37455/tt.109950> (<https://doi.org/10.37455/tt.109950>)

Mortensen, J., & Haberland, H. (2021). Hvornår kommer ulven? Teoksessa T. Kristiansen & A. Holmen (toim.), *Sprogsstatus i rigsfællesskabet 2031 (Bind C13)*. Københavns Universitet, Humanistisk Fakultet. *Københavnstudier i Tosprogethed*. Saatavilla: https://cip.ku.dk/udvikling-og-forskning/forskning/studier_i_parallelsproglighed/Sprogs_status_i_Rigsf_llesskabet_2031_SAMLET.pdf (https://cip.ku.dk/udvikling-og-forskning/forskning/studier_i_parallelsproglighed/Sprogs_status_i_Rigsf_llesskabet_2031_SAMLET.pdf)

Oulun yliopisto (2022). Kielipolitiikka. Saatavilla: <https://www.oulu.fi/fi/yliopisto/kielipolitiikka> (<https://www.oulu.fi/fi/yliopisto/kielipolitiikka>)

Saarikivi, J. & Koskinen, J. (2023). Monikielistä sivistystä vai englanninkielisiä ratkaisuja? *Selvitys yliopistojen kielivalinnoista*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:24. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-741-3> (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-741-3>)

Solin, A. (2022). Määräyspatteristo vai krumeluuriteksti - kielipoliittiset dokumentit yliopistojen hallintohenkilöstön näkökulmasta. *AFinLAN vuosikirja 2022*. 288-306. Saatavilla: <https://doi.org/10.30661/afinlavk.114181> (<https://doi.org/10.30661/afinlavk.114181>)

Artikkeliin viittaaminen

Komppa, J., Kotilainen, L., Kurhila, S., Lehtimaja I. & Heinzmann, S. (2023). Kansainvälistyminen 2.0 – Kansainvälisen henkilöstön paikallisen kielen oppimisen tukeminen osana korkeakoulujen kielipolitiikkaa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 14(7). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2023/kansainvalistyminen-2-0-kansainvalisen-henkiloston-paikallisen-kielen-oppimisen-tukeminen-osana-korkeakoulujen-kielipolitiikkaa> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta->

